

Complexnummer: 526386

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Het Berghuisje

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

526387, 526388, 526389, 526390, 526393

Woonplaats

Maarn

Gemeente

Utrechtse Heuvelrug

Provincie

Utrecht

Locatie van het hoofdobject

De Laagt 8, 3951 KC te Maarn

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde buitenplaats met HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (2), GARAGE (3), KOEPEL VAN STOOP (4), SCHUUR BIJ BOERDERIJ 'DE LAAGT' (5).

Ten noordwesten van Maarn op de Utrechtse heuvelrug in de bossen van Austerlitz ligt de kleinschalige buitenplaats Het Berghuisje. In de loop van de negentiende eeuw werd het heidelandschap van de heuvelrug ontgonnen en bebost onder andere door de landgoedeigenaren De Beaufort en Stoop, die grote terreinen grond verwierven. De welgestelde Amsterdammer J.B. Stoop kocht in de tweede kwart van de negentiende eeuw een uitgestrekt terrein bij Austerlitz met het plan hier een groot buiten te stichten, dit plan werd in verband met de waterhuishouding niet uitgevoerd (het buitenhuis Molenbosch werd uiteindelijk enkele kilometers verderop in Zeist gebouwd). Wel gaf Stoop (tuin)architect J.D. Zocher jr. de opdracht voor de bouw van een jachthuis, het Berghuisje (1837-1840), en koepel (ca.1840) op deze plaats. Al eerder in 1831 werd een laan komende uit Austerlitz richting het Berghuisje op aanwijzingen van Zocher aangelegd; wellicht is de gehele aanleg rondom het huis van Zochers' hand. Zowel de koepel als het jachthuis zijn op hoogten in het landschap gesitueerd met fraaie zichten onder andere naar de Piramide van Austerlitz. Voor het Berghuisje, dat kort voor 1920 door de architect Hanrath met een verdieping is verhoogd, ligt een aflopende weide met slingerpaden en enkele boomgroepen; over deze weide loopt een zicht naar de boerderij De Laagt. De weide is als alpenweide aangelegd. Het complex vormt een gaaf en zeldzaam voorbeeld van een in 'Zwitserse' stijl aangelegde Nederlandse buitenplaats.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De in eigendom afgescheiden boerderij 'De Laagt' is wegens verbouwingen voor de bescherming van ondergeschikt belang. Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven.

Waardering

De HISTORISCHE BUITENPLAATS HET BERGHUISJE is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de neogotische vormgeving van het huis van de architect J.D. Zocher jr. (1837-1840) en de verbouwing door de architect J.W. Hanrath (1924);
- vanwege de aanleg in landschapstijl vermoedelijk door de tuinarchitect Zocher waarbij gebruik is gemaakt van het reliëf van het terrein;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Monumentnummer*: 526387

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 april 2005
Kadaster deel/nr	82844/99

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Maarn	Utrechtse Heuvelrug	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Maarn	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Maarn	A			5296

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 1

HOOFDGEBOUW (Het Berghuisje). Aan de hoge zijde van de alpenweide ligt een oorspronkelijk verdiepingloos en éénbeukig jachthuis gebouwd tussen 1837-1840 in een mengeling van chalet- en neogotische stijl door de (tuin)architect J.D. Zocher jr. Kort voor 1920 is het huisje met een verdieping verhoogd en aan de achterzijde uitgebreid met een trappenhuis door architect J.W. Hanrath. Het jachthuis was sindsdien als zomerhuis en thans als woonhuis in gebruik. Het pand bestond oorspronkelijk uit een driedelige opzet met een iets vooruitspringend middendeel en twee even grote zijdelen. Thans is de plattegrond T-vormig ten gevolge van de aanbouw van het trappenhuis. Onder het linker zijdeel bevindt zich een kelder. Het huis bestaat uit een onderbouw van witgepleisterde baksteen (begane grond) en een bovenbouw van horizontaal en vertikaal geplaatste planken onder een flauw hellend zadeldak met steekcapen, voorzien van decoratieve daklijsten; op de nok twee gemetselde schoorstenen. Bij de verhoging zijn de spitsboogvensters met neogotische traceringen in het bovenlicht naar de verdieping verplaatst; op de begane grond zijn meerruuts vensters en tuindeuren met paneelluiken toegepast. De voorgevel (oost) heeft een witgepleisterd middenrisaliet onder een steekcapje met aan weerszijden daarvan een venster met neogotische roedentracering, deze 19de-eeuwse vensters zijn als enige bij de verbouwing niet verplaatst. Over de gehele breedte van de gevel is een houten balkon bevestigd en voor de middenrisaliet staat een pergola. Rondom het huis ligt een smalle strook keitjes sierbestrating die voor het huis verbreedt tot een half rond. Hierin opgenomen een, thans niet goed leesbare, spreuk. In het INTERIEUR is de oorspronkelijke (Zocher) ruimte-indeling op de begane grond bewaard gebleven. Deze bestaat uit drie ruimten op een rij met elkaar verbonden door een korte met marmer belegde gang. In deze gang twee halfronde hoekkasten alsmede de deuren en de omlijstingen. In de middelste kamer bevindt zich een witgestucte kachelnis uit de bouwtijd. Andere interieur elementen zijn voorts te vinden in de decoratieve betegeling van wc en badkamer.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

Het HOOFDGEBOUW (Het Berghuisje) is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de markante ligging boven de alpenweide met uitzicht tot de Amerongse Berg;
- vanwege de architectonische vormgeving in een combinatie van chalet- en neogotische stijl;
- als voorbeeld uit het oeuvre van de architect J.D. Zocher jr. en J.W. Hanrath;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 526388

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 april 2005
Kadaster deel/nr	82844/93

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Maarn	Utrechtse Heuvelrug	Utrecht

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Maarn	A			5736
Maarn	A			5299
Maarn	A			927
Maarn	A			5298
Maarn	A			884
Maarn	A			915
Woudenberg	F			703
Maarn	A			945
Maarn	A			5296
Maarn	A			1442
Maarn	A			921
Maarn	A			5642
Maarn	A			922
Maarn	A			920
Maarn	A			885
Maarn	A			886
Maarn	A			5639

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG. De 19de-eeuwse aanleg in 'Zwitserse' landschapstijl is vermoedelijk van de hand van tuinarchitect J.D. Zocher jr. Gebruikmakend van het natuurlijke reliëf van het terrein is voor het huis een omlaag lopende glooiende weide gecreëerd (uit het bos gespaard) omsloten door coulissewanden van het omringende bos met vergezichten onder andere naar

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

de Amerongse berg en als 'point de vue' de boerderij De Laagt. De weide is als 'alm' aangelegd en ingericht met clumbs van (rode) beuk. Doordat de boomgroepen en het omringende bos thans enigszins zijn uitgegroeid, zijn de zichtlijnen op De Laagt en in zuidoostwaartse richting niet meer duidelijk aanwezig. Oorspronkelijk liepen twee gebogen paden door de weide naar beneden, waarvan er één resteert. Op oude Topografische Militaire Kaarten is rondom de weide een lobvormig padenpatroon door het bos te zien, dat thans niet meer aanwezig is.

Waardering

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de aanleg in landschapsstijl met weide en verschillende zichten, mogelijk naar ontwerp van J.D. Zocher jr.;
- vanwege de weide die als alm is aangelegd en als zodanig is de aanleg een belangrijk voorbeeld van een in 'Zwitserse' stijl aangelegd buitenplaatspark uit de eerste helft van de 19de eeuw;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 526389

Status rijksmonument
Inschrijving register* 25 april 2005
Kadaster deel/nr 82844/96

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Maarn Utrechtse Heuvelrug Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Maarn

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Maarn A 5296

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 3

Naast het hoofdgebouw staat een GARAGE in de vorm van een schaapskooi uit circa 1924 wellicht ook door architect Hanrath gebouwd. Het op rechthoekige grondslag opgetrokken houten gebouw met gepleisterde plint bestaat uit één bouwlaag met afgeschuinde hoeken onder een rieten wolfsdak met overstek en bakstenen nokvorst. In de kopse voorgevel is een getoogde dubbele inrijdeur geflankeerd door een klein getoogd venster.

Waardering

De GARAGE is van algemeen belang:

- vanwege de architectonische vormgeving;
- vanwege de ensemblewaarde;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Bijgebouwen kastelen enz. Garage(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 526390

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 april 2005
Kadaster deel/nr	82844/146

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Maarn	Utrechtse Heuvelrug	Utrecht		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Maarn	A			5736

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 5

SCHUUR BIJ BOERDERIJ 'DE LAAGT'. Aan de oostzijde van de weide ligt boerderij 'De Laagt', die wegens verbouwingen niet beschermenswaardig is, met daarnaast een gaaf bewaard gebleven bakstenen schuur uit circa 1890. Zowel de boerderij als de schuur zijn inmiddels in eigendom afgescheiden van de buitenplaats. De schuur is gebouwd in eenvoudige chalet stijl. De bakstenen gevels zijn vrij plastisch vormgegeven met hoge verspringende plint en verdiept liggende vensters. De op T-vormige grondslag opgetrokken schuur bestaat uit twee bouwvolumes: een langwerpige bouwlaag van één bouwlaag en een zolderverdieping onder een flauw hellend zadeldak met overstek gesteund door schoren en haaks daarop een rechthoekig verdiepingloos bouwblok eveneens onder een flauw hellend zadeldak. De frontgevel (west) heeft links een getoogde inrijdeur met daarboven de zolderverdieping, met vooruitspringend metselwerk, waarin twee afgeschuinde luiken (direct onder de daklijst) in op zijn genomen. De zuidgevel heeft twee dubbele rondboog inrijdeuren geflankeerd door verdiept liggende rondboogvensters en een rond topvenster.

Waardering

De SCHUUR BIJ BOERDERIJ 'DE LAAGT' is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de architectonische vormgeving in chalet stijl, waarvan de schuur het meest gave voorbeeld is;
- vanwege de beeldbepalende ligging en 'point de vue' in de tuinaanleg;
- vanwege de ensemblewaarde;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Schuur(L)

Monumentnummer*: 526393

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 april 2005
Kadaster deel/nr	82844/149

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Woudenberg	Woudenberg	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Woudenberg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Woudenberg	F			703

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 4

Ten noordwesten van het Berghuisje staat de zogenoemde KOEPEL VAN STOOP gebouwd in circa 1840 in neoclassicistische stijl door (tuin)architect J.D. Zocher jr. in opdracht van J.B. Stoop. De op ronde grondslag opgetrokken koepel bestaat uit een bakstenen gebouwtje waaromheen een colonnade van hardstenen zuilen is aangebracht, die een brede kroonlijst en het oorspronkelijk met leien gedekte koepeldak dragen; de zuilen zijn 17de-eeuws en door Zocher hoogstwaarschijnlijk hergebruikt (afkomstig van de in 1836 gesloopte Amsterdamse beurs gebouwd door Hendrick de Keyser). In het muurwerk van de koepel, dat is uitgevoerd in imitatie natuursteenblokken (pleister op baksteen), zijn grote dubbele tuindeuren aangebracht. De toegang is gevat in een zeer monumentale ingangspartij bestaande uit zware pijlers, gestapelde lijsten bekroond door een opengewerkte dakruiter van vier zuiltjes met afdakje. Rondom staat een ijzeren spijlenhekje. Vanaf de koepel liepen verschillende vergezichten ondermeer op de Piramide van Austerlitz, het Berghuisje en naar de Gelderse Vallei, die thans dichtgegroeid zijn.

Waardering

De KOEPEL VAN STOOP is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege het materiaalgebruik en architectonische vormgeving in neoclassicistische stijl;
- vanwege de markante ligging op een heuvel in het landschap;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als voorbeeld uit het oeuvre van de architect J.D. Zocher jr.;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Bijgebouw

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument